

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
seminišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Kaj je odgovoril c. k. namestnik slovenskim poslancem.

Zadnjič objavili smo vprašanje slovenskih poslancev v deželnem zboru štajerskem o jednako-
pravnosti slovenščine v uradih in šolah. Dnes po-
ročamo, kako in kaj je odgovoril zastopnik visoke
c. k. vlade, g. baron Kübeck. Kakor je v „Slov.
Gosp.“ uže omenjeno bilo, imel je ta gospod več-
krat priliko na podobna vprašanja odgovarjati.
Zanimivo je torej in opomnje vredno, da takrat
ni kmalu prave besede našel. Rekel je hitro, da
ne more precej odgovoriti ter da hoče to pozneje
in podrobneje storiti. Ali tudi, ko je to „pozneje“
dne 7. jul. 1880 došlo, rekel je c. k. namestnik
zopet: da na stavljeno vprašanje podrobnega od-
govora dati ne more, ker od dotičnih ministerstev
ni mogel dobiti v tako kratkem času potrebnega
sklepa in odločbe. Vendar je pa c. k. namestnik
moral omeniti, da mu je od visokega ministerstva
došel nalog izreči: da si bode vlada prizade-
vala v primeri do potreboče in koli-
kor v možno ustrezati željam Slovencev.
Blizu jednako in važno veli c. k. namestnik ob
konci svojega odgovora rekoč: „vlada bode
porabila vsakšno priliko, da opazuje
in presojuje djanske potreboče sloven-
skega prebivalstva na Štajerskem, ter
da ne bode nikdar opuščala dajati jim
one pozornosti in nepristranskega pre-
tresovanja, kakoršnega koristi države
in dežele zahtevajo.“ Prav za prav so to gole
besede, podobne onim, katere smo slišali uže ta-
krat, ko je Schmerling, Lasser, Stremajer itd. mini-
stroval. Vkljub temu pa moramo priznati, da imajo
navedene besede za Slovence vendar boljši pomen,
nego so ga dosedANJI odgovori visoke vlade ka-
zali. Ves odgovor c. k. namestnika ima v sebi
nekšno nam prej nenavadno blagovoljnost do Slo-
vencev. Bržčas se ne motimo, ako rečemo, da je
g. baron Kübeck ono blagovolje crpil iz od njega
omenjenega naloga, kateri mu je iz Dunaja došel
od slavnega ministerstva. Sploh čedalje bolj kaže

se, da so časi ministrov Lasser-Auersperg-Strema-
jer minoli. Veleslavni g. namestnik si prizadeva
v svojem odgovoru dokazati, da je itak uže na
Štajerskem gledé na slovensko uradovanje Sloven-
cem ustrezno, kolikor mogoče. Pravi, da sta pri
6. glavarstvih na slovenskem Štajerskem samo 2
uradnika slovenščine nezmožna. Navaja, da imajo
glavarji nalog paziti in držati se postav in zau-
kazov od slovenskih poslancev navedenih. Pov-
darja, kako je uže sam čul davkovske uradnike
slovenski občevati s slovenskimi strankami in tudi
sam videl slovenske dačne knjižice, ter da je pri
finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru pa
tudi pri finančnem deželnem ravnateljstvu v Gradci
skrbljeno, da se slovenske vloge rešujejo slovenski.
Se začudel se je, da ni dobil nebenih pritožeb,
ako so se slovenskim strankam nemški plačilni
nalogi doposlali itd.

Dobro, visoka vlada je torej Slovincem do-
brohotno priznala in zagotovila slovensko urado-
vanje. Treba je le, da se po tem Slovenci povsod
tudi ravnamo. Vlagajmo torej le slovenske vloge,
a zahtevajmo tudi slovenskih odgovorov! Pravico
imamo do tega. Nihče nam nje krěiti ne sme.
Ako zadenemo kde na nepostavnosti, pritožimo se,
obrnimo se do svojih poslancev, objavimo v slo-
venskih časnikih! Kdor hoče plavati se naučiti,
ta mora v vodo skočiti.

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon obhajali bodo pri sv. Lovrenci
na Dravskem polji. Začetek je v nedeljo 1. augu-
sta 1880.

Javna skušnja v 3razredni učilnici pri šol-
skih sestrah v Celji se bo vršila v sredo 28. jul.
h kateri se uljudno vabijo vsi čestiti udje in blagi
prijatelji „katoliškega podpornega društva“.

Odbor.

Katol. podpornemu društvu v Celji so daro-
vali 1) Vlč. g. Jožef Bratanič, župnik v Vitanji
5 fl. 2) Vlč. g. Peter Cizej, župnik v Reki 3 fl.,
3) Gosp. Peter Dobnik, posestnik v Zrečah 5 fl.,

4) Neimenovan dobrotnik iz Dravskega polja 5 fl., 5) Gospa Kuster v Celji 4 fl. (2 fl. društvu, 2 fl. k zidanju poslopja), 6) Č. g. Janko Böhme, vikar v Laškem trgu 3 fl., 7) Č. g. France Heber, kapl. v Laškem trgu 2 fl., 8) N. Langmajer, pos. v Celjski okolici k zidanju šolsk. poslopja 5 fl., 9) Neimenovan iz celjske okolice v enaki namen 1 fl. Bog povrni!

Duhovne vaje za duhovnike Lavantinske škofije bodo letos v Mariboru v cerkvi sv. Alojzija od 30. avgusta do 3. septembra. Vodil jih bode slavnoznani pisatelj in govornik č. o. Patiss, jezuit od sv. Andreja na Koroškem. Konkurne druge letošnje skušnje pa bodo teden poprej, namreč dne 24., 25. in 26. avgusta t. l.

Slovensko uradovanje v cerkvenih zadevah sklenoli so tirjati duhovniki ptujske, veliko-nedeljske in završke dekanije zbrani na shodu (konferenciji) v Ptuiju, dalje duhovniki dekanije Podravske zbrani v Hočah. To je času popolnem primerno. Narodi slovanski v Avstriji zahtevajo svoje narodne pravice. Treba je, da tudi v cerkvenih zadevah preneha 100letno nemško birokratstvo. Na Slovenskem oznanjujejo duhovniki Kristusa v slovenščini, spovedavajo slovenski, katehizirajo slovenski, zakaj bi tedaj vse drugo moralo biti nemško? Le nevednost, nesposobnost poleg nedostojne mrznje in grdega renegatstva more protiviti se toliko opravičenim, koristnim in potrebnim narodnim zahtevam Slovencev!

Cerkovniška in učiteljska služba bila je pred 10. leti združena. Učitelji imeli so znatnih dohodkov, a šolski potroški bili so menje občutljivi. Naenkrat so obedve službi razdružili in ljudem naložili skoraj uže neznosljivih bremen pa ne moremo reči, da se učiteljem gmotno dobro godi. Le v Salcburškem ostalo je pri starem na 10 let. Učitelji so s tem prav zadovoljni in je se letos sklenolo, da ostane pri starem zopet 10 let.

Cerkev srca Jezusovega v Gradci so sedaj sklenoli zidati po črtežu g. Hauberrisserja ter bo stavba stala 211.000 fl.

Mučeniško smrt za vero Kristusovo je leta 1878. storilo 85 misijonarjev. Največ izmed njih bilo je redovnikov jezuitov in lazaristov. Po narodnosti bilo je 29 Francozov. Kri prelila je se na Kitajskem, Japonskem, v Indiji, v Ameriki in Afriki.

Gospodarske stvari.

Črmica, vrančni prisad, pereči ogenj.

Kmetovalec je skoro celo leto razpostavljen hudim posledicam vremenskih uim. Tako tudi letos. Nedavno je deževje nagajalo, da mnogi niso mogli sena dobro domú spraviti, zdaj pa uže jim druga nesreča preti po hudi vročini, vsled katere tu in tam boleha živina, in tu v prvi vrsti stoji tista

nagla bolezen, ki vso kri ustrupeni, posebno možgane, vranico, pa tudi druge dele života zalije in se kužni črm, navadno vrančni prisad ali vrančni sajevic (Anthrax, Milzbrand) imenuje. Spozna se ta bolezen prav lahko. Ob enem času ali kmalu zaporedoma in z enakimi znamenji živino napade in jo tako naglo umori, da je včasih v malo urah zdrava in mrtva. Mrtvo truplo začne sila naglo gnjiti. Iz začetka napade najraje najbolj močno in dobro rejeno živino. Ko se bolezen v kak hlev pritepe, umori rada več živine; včasih ves hlev sprazni.

Ko živinče zboli, se začne tresti, posebno na zadnjem konci života, gobec postane bolj vroč in večkrat se zapazijo na gobčevi koži črnkaste lise; živina neha jesti in prežvekovati; o začetku je blato trdo, kmalu pa postane mehko, in je včasih s črno krvijo zmešano, ritnik je hudo zatekel in s strjeno krvijo zaseden; scavnica je večidel črnkasta in gosta, včasih celó s črno krvijo zmešana, večkrat pa samo kri črno kot oglje ali saje in gosto kot kolomaz (šmir) živina šči (črmasta krvomoča). Včasih se tudi po koži izpušijo oteklina. Čeravno se ta bolezen pod mnogo vrstnimi podobami prikaže, vendar je vedno ena in ista bolezen in obstoji v popolno sprideni krvi, ki se zdaj na ta, zdaj na uni del trupla zaleti, ter ondi zastaja. Najde se toraj pri raztelesovanji na tej bolezni bolne živine kri v vseh žilicah črna in gosta, vranica večidel, a ne vselej, bolj velika, črna, s krvijo napojena, in v čevih, v ledji ali okrog ritnika je črna kri zasedena, kjer večje ali manjše lise napravi. Vzrok te bolezni je posebno velika vročina, katera živino včasih tudi v hlevih zadene, če proti solncu leže, da ves dan solnce va-nje sije, kakor tudi, če so hlevi z živino preveč nabasani in presoparni, in se malo ali celó nič ne prezračijo. — Pa tudi na paši živina večkrat veliko vročino trpi, če se pase na solčnih krajih, kamor solnce zeló pripeka, ravno tako tudi, če se živina v hudi vročini preveč goni ali če mora pretežko delati. Takav vročina je pa posebno takrat škodljiva, kedar živini pijače primanjkuje. — Ravno tako je tudi spridena in sparjena klaja in slaba mlačna voda iz luž, bazarjev ali mlak vzrok te bolezni; pa tudi nečisti zrak, ki se večkrat napravi, če v hlevu preveč gnoja leži, — če hlevi nimajo oken, da bi se mogli prezračevati.

Odvrniti se ta bolezen mnogokrat more, če se vse na tanko stori, česar je potreba, da se odvrnejo ravnokar popisani vzroki; ozdraviti jo pa, ko je živina uže zbolela, je velika težava. Ob času, ko uže začne živina na tej bolezni tu in tam bolehati, naj se močni in dobro rejeni živini manj in tudi manj tečne klaje daje, vendar je pa lahko prebavljive klaje treba; najbolja je frišna trava, tudi repa, korenje, pesa je dobra, dobra suha klaja naj se osoli. Na pašo pa se sme goniti živina le zjutraj in zvečer, ko ni vroče;

močvirnatih, lužnatih in presolnčnih pašnikov treba se je ogibati. Hlevi naj se vedno dobro čedijo in prezračujejo, ko živine ni v hlevu; nikdar ne smejo hlevi z živino prenapolnjeni biti, da niso presoparni; če so prenapolnjeni, mora se nekoliko živine v kako šupo ali na kak drugi senčni kraj postaviti. Če hlevi proti solncu ležé, naj se krog in krog zelene veje postavijo, da vročina tako v hlev ne pritiska, nikdar ne sme v hlevu preveč gnoja ležati. Mrzle in čiste vode se mora živini večkrat ponujati, o veliki vročini najmanj štirikrat na dan; voda naj se osoli ali s kisom (jesihom) zmeša, ali se dá zelnice ali repnice živini večkrat piti, ali naj se nezrelo sadje stolče in za pijačo ali za zobanje daje. Živina, če je mogoče, naj se da v tekoči vodi vsaj enkrat na dan skopati: treba je pa paziti, da se pri tem ne prehladi; če pa ni blizo tekoče vode, naj se živina z mrzlo vodo vsaj enkrat na dan polije in potem s slamo do suhega drgne. Živina, ki vozi, se ne sme nikdar ob času te bolezní v silno vročih dnevih vprezati.

Kedar je pa kužni črm kako živino uže napadel, naj se zdrava od bolne loči in drugam prestavi; pregledati je treba na tanko vso čedo, da se nobena bolna med zdravo ne postavi. Koj o začetku bolezní naj se bolni živini, posebno dobrorejeni, na vratni žili pušča (8 do 12 maselcev krvi). Poliva naj se živina na vsako drugo uro po vsem životu z mrzlo vodo, in naj se potem s slamo dobro drgne. Za pijačo naj se jej daje večkrat na dan okisane vode; če pa noče piti, se jej more masele jesiha v poliču vode trikrat na dan noter viliti. Jesti naj se da živini celo malo in le frišne klaje. Teloh naj se živini prej ko je mogoče v podvratnik zavleče. Vrh tega se daje živini v vodi raztopljenega solitarja pol lota, kafe pa pol kintelca z moko in vodo, v testo zmešanega; v hudi sili vsake dve uri, sicer pa trikrat na dan. Potreba pa je, da se vsak človek varuje, ki se z bolno ali mrtvo živino peča, da se na kako vižo ne rani ali pa z gnojem, s krvijo, s slinami ne oskruni, ker je to strašno nevarno. Crknena živina se hitro odpelje in se s kožo vred 6 čevljev globoko zakoplje, ali pa se še le potem previdno odere, ko se je popolno shladila. Meso in nobena reč se od take živine, čese je tudi pobila, nikdar ne sme vživati, ker je to uže veliko ljudi v grob spravilo. Hlev in vse orodje, s katerim je bolna živina v kako dotiko prišla, mora se skrbno počediti, z lugom zmiti in zidovje pobeliti, tla, kjer je bolna živina stala, se morajo nekoliko skopati in hlev z žveplom pokaditi, potem kakih 14 dni odprt pustiti, da se prevetri. Ker je vrančni prisad zelo kužen, zato je dolžnost vsakemu gospodarju, da kar brž naznani županu, ko mu je kako živinče zbolelo, da onto ces. okrajni gosposki vedeti dá, katera potem stori, kar postava velevala.

„Novice.“

Kdaj je pravi čas žeti razne sorte žita.

III. Da se pravi čas za žetev zadene, mora kmetovavec na njivo iti in tam zrnje v klasji in latji pregledati. Brž ko ni več mlečnato, ampak že testasto in debelo, je čas, da se dene pod srp žito. Ko bi se želo, dokler je zrnje še mlečnato, se to preveč skrči, če se pa žetev predolgo odlašá, tako da zrnje v klasji popolnoma dozori in se strdi, ima manj moke v sebi in še ta ni tako dobra, ker mekine predebele ostanejo. Vrh tega pa se tudi mnogo zrnja po izkapanji pozgubi. Skušen kmetovavec je to zgubo cenil na deseti del celega pridelka. Da je tudi slama od rano požetega žita dosti boljše in večje vrednosti glede na krmivno moč kakor pa od pozno požetega, to je znana in jasna stvar. In tam, kjer je slama velik del živinske klaje, je to velevažna reč. V marsikterih krajih slama ni dosti boljši kup od sena. Če je pa slama vže na njivi popolnoma dozorela, in če jo je še vrh tega veter in dež iztepel in izpral, je kot živinska klaja skoraj vso redivno moč pozgubila, in živina se bo ob taki slamnati klaji le slabo počutila. Če se je pa žito poželo, dokler je bilo v bilji še nekaj soka, je tudi slama boljša živinska krma in to dosti boljša, kakor si to marsikdo misli.

Konečno hočemo še na kratko omeniti, kako je treba s požetim žitom ravnati. Požeto žito ne sme predolgo nepovezano ali v snopji na njivi ležati, ampak brž v snope poveže in v stavke razpostavi ali pa v kozolce ali stoge porazobesi. Če se debeli snopi povežejo, kar je zavoljo dobička na času dobro, slama sicer ne trpi mnogo, ako nekoliko delj časa na njivi ležijo; vendar pa je dobro še pred nočjo snopje v stavke postaviti ali porazobesiti. Ako se snopi dobro v stavke postavijo, smejo brez škode delj časa na njivi ostati posebno, če se jim je pravi klobuk, ki jih dežja in solnea brani, naredi.

Trtna uš je na Francoskem vinograde tako upostošila, da so Francozje letos uže 140 milijonov frankov v zlatu izplačali za tuje vino. Največ nakupili so ga na Španjskem, potem na Italijanskem in Ogerskem.

Dopisi.

Iz Maribora. († G. dr. Duchatsch) je naglo politično smrt storil po samomoru. Čuditi se temu ni, ako pomislimo, da živimo v dobi brezštevilnih samomorov. Zlasti od liberalizma nadehnemim ali oblizanim ljudem pristudi se ta svet toliko, da ne morejo pričakati narurne smrti. Zato čujemo skoro vsak dan, kako je se ta ustrelil, drugi zavdal, tretji žile prerezal, četrti v vodo skočil, peti obesil itd. Tudi g. dr. Duchatsch ni hotel čakati na narurni konec svojemu dvojnemu poslanstvu. Razne „britkosti tega življenja“ žalostne skušnje s političnimi prijatelji, brezuspešen boj z nasprotniki itd.

zagrenil mu je politično življenje, katerega je se toliko veselil, ko je liberalna gospoda še neomejeno, neskajeno gospodstvo v rokah držala. Prišedši toraj domov iz deželnega zbora štajerskega i natelevši na novo nezgodo pri milenih svojih mladitih se močno užali. „Duha moči“ se mu temnijo, politični možgani pa rodijo črno misel političnega samomora. Vzame toraj pero in papir pod tresočo se roko ter napiše svoj politični testament, ga prebere in potem litografirati da v mnogih iztisih, da ga odpošlje županom svojega volilnega okraja. Testament izroči slavnemu poštnemu uradu s kolekovano prošnjo, naj točno izvrši njegovo poslednjo voljo. Zgodilo je se tako. Župani prejeli so g. dr. Duchatschevo pismeno položitev poverjenega mu poslanstva. In sedaj mu dojde slednja ura. Še enkrat vzame kot poslanec pero v roko ter napiše pismo do deželnega glavarja štajerskega in do predsedništva dunajskega državnega zbora. V pismu stoji odpoved poslanstvu „wegen Familienrücksichten“ t. j. zavoljo skrbi za lastno rodbino. In sedaj bilo je djano. G. dr. Duchatsch je položil poslanstvo za deželni pa tudi državni zbor. Maribor ima zopet političnega mrtveca. Deželni in državni poslanec leži mu na pravici. G. dr. Duchatsch zbran je k svojim političnim očetom: Brandstetterju, Reiterju itd. Dolžni mu smo zarad njegovih raznih zaslug spregovoriti tudi v „Slov. Gosp.“ primerno pogrebniico. To storimo brž, ko nam dojde njegov testament, t. j. odpovedno pismo do županov. V njem je baje več nedostojnostij! Do one dobe naj toraj leži na pravici!

Iz Celja. Na celjski gimnaziji bilo je koncem ravno minulega šolskega leta 236 učencev, izmed katerih je šolo končalo: 17 učencev z odliko, 161 s prvim, 25 z drugim in 9 s tretjim redom; 24 učencev sme skušnjo ponavljati. Z ozirom na narodnost je gosp. ravnatelj naštel 119 Nemcev, 112 Slovencev, 3 Lahe, 1 Hrvata in 1 Francoza. 232 gimnazijalcev bilo je katoličanov, ostali 4 protestanti. — Izmed slovenskih nalog, ktere so zdelovali slovenski dijaki, omenjam št. 7. na VII. razred: „Dvignite srčno zaklad slovenskega dlana in uma!“ in pa št. 1. za VIII. razred: „Blagor mu, ki se trudi za blagor domovine“. Gotovo praktične naloge! Ko bi le povsod tako bilo! Nek dunajski, Slovincem sovražni list, piseč o neugodnem uspehu letošnjih zrelostnih skušenj na celjski gimnaziji povdarja posebno to okoljščino, da so propadli vsi slovenske narodnosti; toda list je zamolčal, da sta pa obadva dijaka, ki sta maturo dovršila z odliko, tudi Slovenci. — Sicer se res čudimo, da se je zvrгло toliko Slovencev. Bi morda naši fanti ne napredovali boljše, ako bi se zamogli učiti v svojem maternem slovenskem jeziku, katerega gotovo stokrat boljše razumevajo, kakor ptuji jezik nemški? Vsaj se inake slovenske glaviice hvalijo kot bistre. — Kakšen bi bil pa neki izid skušenj, če bi se dijaki nemške narodnosti morali učiti v slovenskem jeziku?

Kakšen hrup bi pač nastal, če bi se takole sporočilo bralo po listih: „Izmed 14 dijakov na gimnaziji v . . . kateri so se podvrgli zrelostni skušnji, se jih je zvrгло 6; ti so bili nemške narodnosti. Podučevalo se je na ovi gimnaziji izključljivo v slovenskem jeziku“. Jelite: tū bi se kričalo o zatiranji nemške narodnosti, tū bi se agitiralo za vstanovljenje nemške gimnazije itd. itd., a kdo se zmeni zdaj za to, če vbogi slovenski dijak ne razumeva nemških profesorjev, nemškega poduka? Kdo se ga usmili, če si mora v svojo glavico vbijati neznane in nerazumljive germanske besede?

Iz Frauheima. (Grozna nevihta s točo) nas je obiskala v nedeljo 18. julija. Okolo 1/4. ure popoldne pretrgajo se oblaki, se vsuje toča, razlije povodenj, kakoršne uže dolgo ne pomnimo. Nemilo zadete so srenje Frauheim, Ranče, Loka, Morje, Ješence, Radisel, dalje Kohlberg, g. Polskava, Gabernik, Bukovec. Večidel požeta setev je v zemljo vbita, česar ni voda odnesla in blato zasulo. Trava je do korena pobita, pridelki v goricah, sadež na drevesih uničen. Vinogradi so za več let poškodovani. Samo v Frauheimski srenji so škodo na pridelkih cenili na 57.400 fl. Koliko škode je pa povodenj napravila na stezah, njivah, mosteh, mlinih, poslopjih itd. to še dopovedati ne moremo. Jednemu mlinu je 7 črevljev debeli zid ob jezu odtrgalo. Nesreča je res velika. Ne vemo, kako bi si pomagali. Slabe letine, velike dače, mnogovrstna plačila so nas itak hudo stiskovala; sedaj je pa še ta nesreča nas dobitela! Frauheimska srenja ima 1700 fl. davka predpisanega in srenjskih doklad je 20%. Mnogo nas je stalo šolsko poslopje, pri katerem smo še 1500 fl. dolžni. Zidali smo novo cerkev in tudi tukaj smo s 5000 fl. na dolgu. Bog se nas usmili!

Iz Koroškega. (Razne novosti). Mesto Beljak mora jako zdravo biti. Akopram živi v njem nad 6000 ljudij, vendar uže 6 tednov nihče ni umrl. Tamošnji grobar pa vzdihuje: moj Bog, če nihče ne umerje, mi ni mogoče živeti! — Naš deželni zbor je dne 13. jul. svoje zborovanje sklenil, naloživši še prej davkovcem 56% deželne doklade. Vsi deželni potroški znašajo 639.785 fl. Omenimo, da je zbor vlado prositi sklenil, naj ta odpravi davkovske eksekutorje in mudne plačilce po 2krat na leto opominja, to pa v 1. in 3. četrtu leta. Čuditi se pa moramo, da so liberalci tretjič vrgli pod klop nasvet, naj se ustanovi za Koroško deželna zavarovalnica. G. Einspieler je zahteval, naj se vendar deželnemu odboru naloži važno reč pregledovati, zlasti izvrstna pravila gornje-avstrijske zavarovalnice, ki vsej deželi na veliko korist blizu 70 let deluje. Mnogo denarja ostaja doma, ki bi sicer v tuje kraje in roke šlo. V obližji Velikovskem je treba Dravino strugo popraviti. V ta namen je deželni zbor dovolil 11145 fl. — Vreme je večidel lepo in gostov prihaja mnogo kopat se v naših jezerih. Časi pribrujejo pa tudi silne nevihte, večidel od južne strani. Izredno strahovita

uima pridrla je v nedeljo 18. julija. Skoro vse Celovsko polje je toča obsula, to pa debela, kakor jabelka. Škoda je neznanó velika. — Kmete po planinah trebiti začelo je Hüttenberško železarijsko društvo. Kde le more, kupi posestvo, izžene stanovalnike, podere poslopja, poseka pitovno drevje, in zasadi vse s smrekami in mecesni. — Celovska gimnazija štela je tetos 280 dijakov. V nedeljo 25. jul. obhaja društvo katoliških rokodelcev 25letnico svojega obstanka mogoče sijajno. Iz Maribora, Gradca, Ljubljane, Dunaja, Innsbrucka, Monakovega in Rima pridejo društveni poslanstveniki. Konečno omenimo še lepe 1400letnice na rojstvo sv. Benedikta, katero so čč. oo. benediktini v št. Paulu v Lavantskej dolini obhajali dne 9., 10. in 11. jul. Ob enem bilo je posvečenje krasnega novega altarja v samostanskej cerkvi. Delo je res mojstersko. Izdelalo je se v Gradci po narisu g. Grausa. Tridnevne svečanosti udeležilo je se mnogo ljudstva in duhovnikov. Kot gubernika sta se proslavila pri tej priliki graški dominikan č. o. Denifle in mariborski kanonik velečestiti gospod Fr. Kosar!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Skoro vsi deželni zbori so dokončali svoje letošnje zborovanje, le dalmatinski in gališki še zborujeta. Nemški liberalci so sprva žugali, da bodo v njih grofa Taaffeja in njegovo ministerstvo napadali. Ni se zgodilo tako; le v Českem zboru so ostali mož beseda, a zdalo jim nič ni. Ministerstvo se ne gane iz mesta. Zatem so začeli rogoviliti z nekšnim „šulvereinom“ zahtevajoč, naj vsak Nemec, nemškutar in srenja v žep segne in pomaga snovati ponemčevalnih šol; toda reč leze polževo; cvenka ni; na spodnjem Štajerskem je do sedaj le mestni zastop v Celji smelo in junaški poškrobatal v mestno blagajnico, da položi darilce „teutonskemu“ rogovilstvu. Naposled so mislili dunajski shod avstrijskih strelcev porabiti za svojo laž „nemštvo je v nevarnosti“. Toda spodletelo jim je. Strelci nemški, slovanski, magjarski itd. vsi so poudarjali avstrijsko domoljubje, avstrijsko vzajemnost in potrebo zvesto oklenoti se svetlega cesarja in njegove preuzvišene cesarske hiše. Avstrijski domoljubje se tega resnično veselimo. Nesramno „prusaštvo“ dobilo je smrtni udarec. Judovsko-liberalni listi se pa močno jezijo. Strelni shod bil je res sijajen; samo iz Tirolskega došlo je 1000 strelcev s staro zastavo, pod katero je se l. 1809. Andrej Hofer bil vojskoval, 82 let Hoferjev zet g. Holzknicht jo je nosil. Svitli cesar so podarili novo zastavo avstrijskim strelcem, kardinal Kutschker so jo blagoslovili po sv. meši, ki je bila na jasnem pred Franz-Jozefovo kosarno. Cesarica bila je botra. Grabljivi sosedi gledajo srdito na krepljenje avstrijskega domoljubja, celó Garibaldijev sin Menotti je došel na Dunaj gledat naših strelcev; stari prusko-nem-

ški cesar Viljelm pa je zopet v Gostinskih toplicah v Saleburškem. — Na Dunaji so juda Seelingerja obsodili na 6 let v ječo, ker je kadetom denarjev posojeval in jih neusmiljeno odiral. Grdun je si nadrl okolo 50.000 fl. — Saleburški deželni zbor je naložil deželnemu odboru nalog, naj dela priprav, da se zopet pobira šolnina. — Na Gališkem je vlada morala Albrehtovo železnico prevzeti v svoje oskrbovanje. — Ljubljanski nemčurji in udje pevskega društva „Liedertafel“ napravili so z babami, dekleti in otroci izlet na „Šmarno goro“. Tukaj so dali cerkev odpreti. Eden jim igra na orglah polke in valcerje, zunaj so pa babe in dekleta z moškimi plesale po pokopališči. Domov gredoči bili so potem od kmetskih fantov tepeni. Vsled tega velik hrup po nemških novinah, češ, Slovenci hočemo Nemce pobiti itd. — Pomorsko mesto Pulj (Pola) strada vode, vsi studenci so usahnoli. V Bosni in Hercegovini dokončano je novo številjenje. Našteli so 43 mest, 31 trgov, 5054 vasi, 189.662 hiš, 1.158.440 prebivalcev (607.789 moških, 550.651 ženskih); med temi je 448.613 mohamedanov, 496.761 pravoslavni in 209.391 katoliških kristijanov, 3426 judov in 249 drugovercev; dalje našteli so 158.034 konj, 413 mul, 2721 oslov, 761.302 goved, 775 bivolov, 839.988 ovac, 522.123 koz, 430.354 svinj in 111.148 panjev bučel.

Vnanje države. Na Turškem se mora vsak trenutek odločiti, ali bo mir ali vojska. Poslanci evropskih velevlad so dne 16. jul. sultanu izročili sklep Berlinske konference, naj Turki prepustijo Grkom Tesalijo in Epir. Sultan še ni odgovoril, Grki so pa z veseljem sprejeli ovi sklep ter se orožajo, da se polastijo odmerjenih jim dežel. Ali tudi Turki orožajo se močno in pošiljajo kanone, vojske in strelivo v Dardanele, v Solun, Volo, Prevezo, zlasti pa ščujejo Albance. Ti so uže Črnogorce zavratno napali 2krat, več mož ustrelili in desetim glave odrezali. Črnogorski knez pozivlja Evropo v posredovanje zoper takšne tolovaje ter pošilja vojakov na mejo. Zmešnjava je tem večja, ker se Bismark meša v turške homatije in pošilja sultanu nemško-pruskih oficirjev in uradnikov. V Adani v Mali-Aziji pa so se mohamedani tako razljutili na kristijane, da so teh mnogo ubili. — V Rumeliji potovala je mati slavnega ruskega generala Skobeljevova in je bila tolovajski napadena in umorjena. — Nemški cesar Viljelm je potrdil novo cerkveno postavo, ki druga ni, nego novo orožje za uničenje katoličanstva na Nemškem. — Francozi so dne 14. jul. obhajali republikansko svečanost. Pri tej priliki so freimavrerji vojske upijani, ki so potem strašno razbijali po večih mestih in grdo razsajali proti mešnikom in redovnikom. Mnogo vrlih katoličanov so ubili, med temi generala Roksina. — V vojski zoper Kitajce, če pride res do nje, imeli bodo Rusi zaveznike Japonce in Portugize. — Italijanom žuga velika nezgoda; velikanski železniški tunel od Genove skoz

Apeninsko gorovje se hoče podreti. — Angleži zapuščajo Kabul v Afganistanu!

Za poduk in kratek čas.

Štajerska in nemško-liberalno gospodstvo od
l. 1861—1881.

V. Rohnenje zoper katoliške naprave pričeli so judovski in liberalni pisarji in zdravniki l. 1858. na Dunaji. Kričarji so pa lajali na usmiljene sestre. Očitati so tem nesposobnost za bolniško strežbovanje, neusmiljenost do bolnikov, dobičkarstvo za lasten žep, ter da baje bolne ljudi silijo spovedati se in z Bogom spraviti, preden umerjejo. No, silile uže niso nikoga pač pa ljubeznjivo opominjale, kar pa je vsakako liberalcem, judom in freimavrerjem poglavitna pregreha. Sploh zagnali so tolik šunder, da so usmiljene sestre iz večih bolnišnic, zlasti dunajskih bile iztirane. Nastavili so svetnih strežnic. Toda uže v vojski l. 1859, potem l. 1864. in še bolje l. 1866. pokazala je se prednost usmiljenih sester in polagoma so liberalci lepo na tihem zopet ukrenoli na prejšnjo, boljšo in cenejšo pot. Tako smo na Štajerskem v 9 novih javnih bolnišnic dobili usmiljene sestre. V Mariboru bile so uže od l. 1843. Tukaj streže bolnikom sedaj 10 usmiljenih sester, v Ptui 8 (od l. 1875), v Celji 5 (l. 1876) v Brežicah 3 (l. 1878) in v Radgoni 3. Vseh 10 javnih deželskih bolnišnic oskrbovalo je lani 8872 bolnikov 208.464 dni ter stalo 146.355 fl. Poprek stane 1 bolnik na den 53 kr. (v Celji) do 94 kr. (v Ptui). Največ bolnikov imela je leobenska, (1377), najmanje radgonska (307); mariborska preskrbela jih je 1353, celjska 862, ptujska 666, brežiška 440; mariborska je potrošila 23.795 fl., ptujska 16.046 fl., celjska 14.645 fl., brežiška 6607 fl. in radgonska 4654 fl. Vsi ti stroški ne zadenejo deželni zaklad. Mnogo doplačujejo srenje in bolniki, če imajo lastnega premoženja kaj. Precej morajo nam tudi tuje dežele plačevati za svoje bolnike. Temu nasproti pa moramo tudi mi za svoje inod plačevati na leto po 50.000 fl. največ na Dunaj (lani 9000 fl.) in v Zagreb (lani 10.000 fl.). Graje vredni so nekateri župani, ki se prenačijo s podpisovanjem ubožnih listov na videz bolenim lenuhom, da potem srenja in dežela za njimi bolnišnico plačuje.

Nekaj časa bili so graškega zbora liberalni poslanci res „liberalni“, to je: darežljivi z denarji za ceste in reke. Ker so pa drugod pregloboko v deželno blagajnico segali, postali so letos v tej reči mahoma jako varčni. Akopram so nemški rojaki iz gornjega in srednjega Štajerskega prosili za nove ceste, pomagalo vendar ni nič. Vkljub temu so pa potroški za ceste I. in II. vrste itd. še precej znatni, kakih 80.000 fl. Lani je se potrošilo cestnarjem in sploh v podporo okrajnim cestam I. vrste 75.000 fl. [Okraj Arvež dobil je podpore 2020 fl., Celje 2175 fl., Kozje 3612 fl.,

Ivnik 4444 fl., Ormož 1052 fl. Konjice 3457 fl. Ljutomer 1720 fl., Mahenberg 712 fl., Maribor 3550 fl., Cmurek 1831 fl., Gornja-Radgona 1820 fl. Ptuj 1883 fl., Brežice 1649 fl., Rogatec 1423 fl., Šoštanj 1136 fl., sv. Lenart 1918 fl., Šmarje 2728 fl., Slov. Bistrica 1260 fl., Slov. Gradec 2226 fl.]. Dalje izplačalo je se podpore okrajnim cestam II. vrste 15.000 fl. [Celje 2800 fl., Ljutomer 600 fl. Šmarje 350 fl., Maribor 2000 fl., G. Radgona 300 fl., Brežice 500 fl., Slov. Gradec 260 fl.]. Naposled je se izdalo 24.242 fl. za popraviljanje vsled neviht in povodenj l. 1878. poškodovanih okrajnih in srenjskih cest. Takšne podpore dobil je Zeleni travnik 1050 fl., Lučana 140 fl., Kapla 100 fl., Arvež 1900 fl., Ormož 1300 fl. sv. Lenart 460 fl., Ljutomer 145 fl., Mahenberg 400 fl., Maribor 1620 fl., G. Radgona 685 fl., Ptuj 1018 fl.]

Omenimo še, da za nadaljevanje sv. Jakobske ceste do Cmureka deželni odbor ničesar storiti ni hotel, ker se ljudje z bogati ne morejo, kodi bi naj šla. Isto velja o cesti iz Pečke kraj Loznice do slov. bistriške postaje na južni železnici. Dravski most železniški pri Sp. Drauburgu hoteli so prirediti tudi za navadne vožnje. Toda mahrenberški in slov. graški okrajni zastop je odbil vsako doplačilo. Vsled tega tudi deželni odbor ničesar ni dovolil. Do železniške postaje v Možgancih niže Ptuja sklenolo je se napraviti vožno stezo, ki bo stala 1737 fl. Ptujski okraj, dežela in južna železnica plačajo vsak $\frac{1}{3}$.

Odkar so začeli planine posekovati, a premalo za opetno pogozdenje skrbeti, dalje odkar so se prejšnji veliki in številni ribniki zakopali, prepogostim nevihtam, točam in povodnjim ne konca ne kraja. Štruge in korita rekam in potokom so polna prod in šotra. Vode silijo čez obrežje brž, ko se vsled kake nevihte napnejo. V pogostih povodnjih trgajo njive, travnike in gozde, zapuščajo pa na mestih, kder je prej bila rodovitna prst, pusto blato, jalov pesek, gost prod in debelo kamenje. Struge same so pogosto tako zaphane in zavlečene, da ni več po njih voziti mogoče z ladjami, flosi itd. tako, kakor nekaj. Sploh ljudje čutijo povsod potrebo tukaj pomagati in struge popravljati, kar navadno imenujejo: reguliranje. V to svrhu smo uže veliko denarjev potrošili. Žali Bog, da večidel še s slabim uspehom. Inženirji so premalo praktični in v tej stroki slabo vajeni in nezadostno skušeni. Veliko tisoč goldinarjev smo tako uže v vodo zmetali. Na Štajerskem najbolj na glasu je reguliranje 18 milj dolge reke Aniže (Enns). Popravljajo ovo reko uže blizu 20 let in so potrošili okolo 700.000 fl. Letos so zopet sklenoli žrtvovati 30.000 fl. samo za vzdrževanje dosedanje poprave. Dalje imamo na skrbi reguliranje Mure od Gradca do ogerske meje ter bo treba drugo leto zopet 44.000 fl. Tudi Savinjo regulirajo od Mozirja do Celja. Za drugo leto je odkazanih v to svrhu 16.270 fl. Konečno bodi

omenjeno, da nemški liberalci povsod skoparijo, kedar bi naj za slovenski Štajer kaj dovolili. Drugod ne delajo ti gospodje tako, kar nam reguliranje Anize spričuje. Ko je predlanskim g. dr. Radaj nekaj goldinarjev iztrgal, da se je Dravi pri Dupleku in sv. Martinu zabranilo odplavljati rodovitna zemljišča, je celó grof Attems, grajščak Wurmberški, zoper dovoljenje glasoval. G. dr. Radaj mu je potem, ko je vendar prodril, očital rekoč: „g. grof, jaz sem Vam rešil vaše Wurmberške travnike in njive zoper Vašo voljo“. Zavzet mu zavrne grof: „So, das habe ich nicht gewusst, ich danke Ihnen“. (Tako, tega pa nisem vedel, lepa hvala Vam). Zavoljo reguliranja Pesnice v Slov. goricah so graški gospodje uže 3krat imeli komisijone. Prvokrat so v zapisniku vsi župani za reguliranje, drugokrat izmed 22 samo 15, tretjič pa vsi zoper njo in tako je se tudi ta potreboča slovenskemu kmetu djala letos, to pa lepo stihoma, pod klop!

Smešničar 30. Nek novošegni občinski pisac, ki je bil pa velik lenuh, se je na vsa usta hvalil, da zna vsakega zajca zaslediti in ustreliti. „Jaz pa vendar vem, kam bi se moral zajc skriti, pa bi ga ne zasledili leto in dan ne“, mu seže kmet Igljč v besedo. Radoveden vpraša pisac: No, kam? Igljč mu reče: „v našo občinsko pisarnico“.

J. M.

Razne stvari.

(Strelcev iz Maribora) na Dunaj odpeljalo je se 22 gospodov lepo oblečenih, da se udeležé vzajemnega streljanja na tarčo avstrijskih strelcev. G. Jož. Čeligi zadel je črno piko in dobil srebrn kozarec.

(Advokati se preseljujejo.) V Maribor pride iz Gradca g. dr. Hirschhofer, in v Radgono nek dr. Gottschling.

(Zblaznil) je A. Koprivnikar v Celji zaprt zavoljo umora in tolovajstva ter so ga odpeljali v blaznico Feldhofska blizu Gradca.

(Velike vojaške vaje) bodo meseca augusta okolo Predinga in Wildona. Pravijo, da se morajo udeležiti posadke iz Gradca, Maribora, Celja, Ljubljane, Celovca in Beljaka.

(Na Smolniku v Rušah) so tatovje vlomili pri posestniku g. Skrbineku (prej Hlebiču) ter so odnesli puško dvocevko, obleke in denarjev, vse vkup vrednosti 195 fl. Hlapci so branili. Eden je pa bil od tolovajev tako hudo ranjen, da je uže umrl, drugi dobil je lahko rano. Tolovajev niso zasledili.

(Najbogatejši žganjar v Slov. goricah) je umrl, g. Škar pri sv. Marjeti na Pesnici. Ranjki je z malim začel, a s poštenim, varčnim in opaznim gospodarstvom dospel je do velikega blagostanja ter svojim sinovom zapustil lepega premoženja. Slovincem bil je zadnji čas pravičen. Naj počiva v miru!

(Od sv. Andraša v Slov. goricah) se nam piše, kako se kmetje z želarji ravšajo in pravdajo zaradi pašne na Pesničkih travnikih. Kmetje so doktorjem zdavali uže dobrih 2000 fl. Pravdi pa še ni konca!

(Iz Danice daleč v Ljubljani) poizvemo, da je č. g. A. Kreft prezentiran za faro Kalobje in č. g. Fr. Hirti za beneficij v Ptuji, dalje, da so prestavljeni kaplani: č. g. J. Bohanec k sv. Vrbanu nad Ptujem, č. g. Fr. Slavič v Frauheim in č. g. Fr. Arnuš v Zibiko, naposled, da je kaplan č. g. J. Čurin šel v pokoj.

(Prošnjam mnogih čč. gg. duhovnikov) naše škofije, naj objavimo vprašanja pri konkurznih skušnjah stavljenah, ni mogoče ustreči, ker jih sami izvedeti ne moremo. Tudi ni upanja, da bo tukaj boljše, dokler bo v Mariboru nemškutar in dopisnik „Brencljnov“, ki je pa mu, spoznavši lisjaka, dal v lističu sledečo javno brco: „Gosp. Ž. v. M. Vaš nasvet zavoljo Gospodarja, čeravno je ta lansko leto „Brencljna“ pomandral in zmlél, se nam vendar prenevaren zdi, ker je G. prehude krvi in bi mu utegnula jeze kaka žila počiti, česar bi pa mi ne hoteli na vesti imeti“. Tako tedaj, ta Ž. v. M(ariboru) je hotel Gospodarja v „Brencljnu“ zasramovati. Spodletelo mu je! Sram ga bodi!

(Nesrečen den) bil je 20. julij t. l. Poroča se nam iz Teharske fare, dalje iz Dobernske in od Razborja pri Slov. Gradci, da je padala silna toča, debela kot orehi, golobinja ali kurja jajca. Pri-delki so uničeni. Žalostno!

Dražbe. 28. jul. L. Bergener v Vojniku 7530 fl. Jera Pavluš v Stari vasi 1257 fl. Al. Kaube 1001 fl. v Spod. Valci, Anton Črnko v g. Valci 4291 fl. Jož. Fric v Slov. Bistrici 4672 fl. M. Gerličar v Trnovcah 1600 fl. M. Kuharič v Loperšicah 950 fl. 30. jul. J. Vidovič pri sv. Miklanžu 215 fl. Jan. Stern v Slivnici 630 fl. Fr. Šmigoc 557 fl. v Šmariji, Jož. Leitinger v Mahrenbergu 4271 fl. 31. jul. Jož. Humer v Celji 8055 fl.

Ponudba.

Na veliko izbirko imam priredjenega blaga za izdelovanje

oblačil za gospode,

jednako tudi mnogo uže narejenih oblek v najnovejši modi po najnižji ceni.

A. Scheikel
v Mariboru.

Ob enem priporočam svojo „soda-pijačo“, koja v izvrstnej kakšnosti prodavam uže 13 let v občno zadovoljnost p. n. prejemnikov.

10—10

Loterijne številke:

V Gradci 17. julija 1880: 15, 64, 66, 69, 52.
Na Dunaji " " 30, 35, 36, 7, 21.
Prihodnje srečkanje: 31. julija 1880.

Najnovější kurzi na Dunaji.

Papirna renta 72.65 — Srebrna renta 73.75 — Zlata rente 88.15 — Akcije narodne banke 833. — — Kreditne akcija 280. — 20 Napoleon 9.32 — Ces. kr. cekini 5.53 —

Učenec

iz dobre hiše, ki je ljudsko ali meščansko šolo z dobrim uspehom dovršil, se vzame pri nekem urarji v Mariboru v uk. Učnine je plačati 150 gld. Več se zvê pri J. Leon-u v Mariboru.

2—3

Barve za oljnate firneže

jako fino zribane, oljnate firneže, laneno olje, trpentinovec, lake železne, kropalove, damarjeve; vsakovrstne suhe barve, bronzo, zlato v listkih, srebro, čopiče, sploh vse, kar potrebuje lakirar, malar hiš itd. Robo prodavam na veliko pa tudi na drobno po jako znižanej ceni.

H. Billerbek.

Štacuna in zaloga:

v Mariboru, v gosposkej ulici „pri psovi“

Cenilnike dopošiljam franco in zapstoj, zunanja naročila izvršujem proti poštnemu povzetju vestno in točno.

6—8

Najpripraviša darila

za pridne šolarje ob konci šolskega leta
so brez dvombe

Slomšekovi spisi.

- I. njegove premilene pesni;
- II. njegove nepresežne basni, prilike in povesti;
- III. njegovi v pedagogičnem obziru uprav mojsterski životopisi.

Kdor naroči v zgornji namen deset iztisov poprek, znatno se mu zniža cena — pri izdatelji

č. g. Mihalu Lendovšku,
vikariji v Ptui.

2—2

Vinograd je na prodaj,

ki leži na Turškem verhu, v Zaverški fari. Cena mu je 6600 fl. Na vinogradu je intabulirana štajerska hranilnica z 2300 fl. Natančneje se pozvé pri gospodu Janezu Trampuš-u, dekanu v Zaverčah.

Orgle

1—3

z 9 registri, prav dobro ohranjene, so za 400 fl. na prodaj pri cerkvenem predstojništvu na Dobrni (P. Bad Neuhaus bei Cilli) ali pri orglarji J. Naraks-u blizu Žalca (Sachsenfeld).

Remenarstvo

3—3

gospoda Lerch-a v gosposkej ulici števil. 13 v Mariboru je vljudno podpisani prevzel in se slavnemu občestvu priporočuje za vsa v to stroko spadajoča dela. Blagovoljna naročila bode izvrševal vselej točno in dobro ter prosi, naj ga s takšnimi pogosto počasté.

Roman Baronik,
remenar.

Nagrobne † križe †

prodava po jako znižanej ceni

Danijel Rakuš,
trgovec z železjem

v Celji,

v Graškej ulici.

Križev je mnogo na izbiro. Zriskov ali črtežev pošljemo vsakemu radi brezplačno na dom, ako se za nje oglasi.

3—8